

Tämä sivu on konekäännetty [Linkki]. Konekäännökset voivat sisältää virheitä, jotka saattavat heikentää selkeyttä ja tarkkuutta. Oikeusasiamies ei vastaa mahdollisista epäjohtonmukaisuuksista. Tietojen luotettavuus ja oikeusvarmuus varmistuvat lukemalla edellä linkitetty lähdekielinen versio (englanti). Lisätietoja on [kieli- ja käännöskäytännöissämme \[Linkki\]](#).

Päätös siitä, miten Euroopan komissio käsitteli pyyntöä saada tutustua covid-19-pandemian aikana jaettujen hengityssuojainten laatua koskeviin asiakirjoihin (asia 790/2021/MIG)

Päätös

Kanteluasia 790/2021/MIG - **Tutkittavaksi otetut kantelut, pvm** 30/04/2021 - **Suositus** 05/11/2021 - **Päätökset, pvm** 25/05/2022 - **Asiaan liittyvät toimitukset** Euroopan komissio (Hallinnollinen epäkohta) | Euroopan komissio (Toimituksen hyväksymä suositus) |

Asia koski pyyntöä saada tutustua asiakirjoihin, jotka koskivat 1,5:tä miljoonaa hengityssuojainta, jotka komissio oli ostanut covid-19-pandemian alkuvaiheessa ja jotka eivät täyttäneet vaadittuja laatuvaatimuksia. Komissio kieltäytyi antamasta tutustuttavaksi joitakin pyydettyjä asiakirjoja (tai osaa niistä) vedoten tarpeeseen suojata asianomaisen valmistajan kaupallisia etuja.

Oikeusasiamies katsoi, että riidanalaisia tietoja ei voitu kohtuudella pitää kaupallisesti arkaluonteisina ja että vaikka hyväksyttäisiin, että komissio saattoi kohtuudella vedota kyseiseen vapautukseen, tietojen ilmaisemiseen liittyy vahva yleinen etu.

Oikeusasiamies katsoi näin ollen, että komission kieltäytyminen yleisön oikeudesta tutustua asiakirjoihin käsiteltävässä asiassa oli hallinnollinen epäkohta. Hän suosittelee, että komissio harkitsisi kantaansa uudelleen, jotta riidanalaisiin asiakirjoihin annettaisiin huomattavasti tai jopa kattavampi oikeus tutustua.

Komissio vastasi myönteisesti oikeusasiamiehen suositukseen. Se arvioi päätöstään uudelleen ja antoi laajemman oikeuden tutustua useimpiin riidanalaisiin asiakirjoihin. Oikeusasiamies pitää kuitenkin valitettavana, että komissio ei ole vielä antanut tutustuttavaksi kolmea jäljellä olevaa asiakirjaa kokonaisuudessaan. Hän totesi myös, että vaikka kantelija on nyt saanut enemmän tietoja, koska hänen pyyntönsä on kulunut lähes kaksi vuotta, hänelle hänen tarkoittamaansa tarkoitukseen luovutetut asiakirjat eivät ole enää käyttökelpoisia.

Näin ollen hän vahvisti havaintonsa hallinnollisesta epäkohdasta ja lopetti tutkinnan.

Kantelun tausta

- 1. Euroopan komissio osti** keväällä 2020 covid-19-pandemian torjumiseksi kymmenen miljoonaa hengityssuojainta hätätilanteen tukivälineen kautta [1] Komissio oli jo alkanut jakaa 1,5 miljoonaa niistä 17:lle jäsenvaltiolle ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle, kun kävi ilmi, että maskit olivat huonolaatuisia. Elinkeinonharjoittaja suostui lieventäviin toimenpiteisiin.
- 2.** Kesäkuussa 2020 kantelija, toimittaja, pyysi [2] komissiota antamaan yleisölle mahdollisuuden tutustua komission ja jäsenvaltioiden väliseen tietojenvaihtoon, joka koskee näiden maskien lähettämistä.
- 3.** Komissio ilmoitti 26 päivänä lokakuuta 2020 kantelijalle yksilöineensä 134 asiakirjaa ja antaneensa laajan yleisön tutustuttavaksi. Se kuitenkin epäsi oikeuden tutustua joihinkin asiakirjoihin (tai osaan niistä) vedoten useisiin poikkeuksiin, joista säädetään yleisön oikeutta tutustua asiakirjoihin koskevassa EU:n lainsäädännössä.
- 4.** Kantelija pyysi komissiota tarkistamaan tutustumisoikeuden epäämistä koskevaa päätöstään (ns. vahvistavalla hakemuksella).
- 5.** Tämän jälkeen komissio myönsi kantelijalle laajemman pääsyn tietoihin. Se säilytti kuitenkin osan päätöksestään, muun muassa sen, että oikeus tutustua 12 asiakirjaan (osittain) oli evättävä asianomaisen valmistajan kaupallisten etujen suojaamisen tarpeellisuuden perusteella [3] .
- 6.** Kantelija oli tyytymätön näiden kahdentoista asiakirjan tuloksiin ja kääntyi oikeusasiamiehen puoleen huhtikuussa 2021.
Oikeusasiamiehen suositus
- 7.** Oikeusasiamies katsoi, että komission väite, jonka mukaan ilmoittamatta jätettyjen tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi valmistajan kaupallisia etuja, koska sitä voitaisiin käyttää vahingoittamaan sen mainetta ja siten vaarantamaan sen markkina-asema, ei riittänyt osoittamaan hyväksyttävän ja todellisen riskin olemassaoloa. Oikeusasiamiehelle oli epäselvää, miten poistettuja tietoja, erityisesti erityisistä lieventävistä toimenpiteistä, voitaisiin käyttää vahingoittamaan valmistajan mainetta.
- 8.** Lisäksi oikeusasiamies katsoi, että yleisen edun mukaista on tietää, mitä toimia on toteutettu sen varmistamiseksi, että viallisia maskeja ei lasketa liikkeeseen ja käytetä.
- 9.** Oikeusasiamies katsoi näin ollen, että se, että komissio kieltäytyi antamasta yleisön tutustuttavaksi täysimääräisesti kyseisiä kahtatoista asiakirjaa, merkitsi hallinnollista epäkohtaa. Hän antoi seuraavan suosituksen [4] :

Komission olisi harkittava uudelleen päätöstään evätä yleisön oikeus tutustua riidanalaisista kahdestatoista asiakirjasta (osista) sen perusteella, että on tarpeen suojella valmistajan kaupallisia etuja, jotta valituksen tekijälle annettaisiin huomattavasti, ellei jopa täysimääräinen, mahdollisuus tutustua kyseisiin asiakirjoihin.

10. Vastauksena **komissio** [5] myönsi kantelijalle merkittävän oikeuden tutustua yhdeksään asiakirjaan, mukaan lukien tiedot ehdotetuista lieventävistä toimenpiteistä, joita ne sisältävät, ja poisti vain rajalliset henkilötiedot [6]. Se katsoi, että lähes vuosi vahvistavan päätöksen tekemisen jälkeen tosiseikat ja oikeudelliset olosuhteet olivat muuttuneet ja että nämä yhdeksän asiakirjaa eivät näin ollen enää kuulu kaupallisten etujen suojaa koskevan poikkeuksen soveltamisalaan. Kolmen muun asiakirjan osalta komissio toisti, että nämä asiakirjat sisälsivät kaupallisesti arkaluonteisia tietoja yksilöidyltä yritykseltä, jonka kanssa sillä ei ole suoraa sopimusta, ja väitti, että tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi yrityksen kaupallisia etuja.

11. Huomautuksissaan **kantelija** ilmaisi tyytymättömyytensä siihen, miten komissio käsitteli hänen tutustumispyyntönsä. Hän totesi, että riidanalaisien asiakirjojen saaminen tutustuttavaksi oli kestänyt lähes kaksi vuotta ja että tämän viivästymisen vuoksi hänen oli mahdotonta suorittaa työtään toimittajana. Valituksen tekijä väitti myös, että komissio ei ollut esittänyt selkeää ja perusteltua selvitystä kyseisen valmistajan kaupalliseen etuun kohdistuvan riskin olemassaolosta tai siitä, miksi se katsoo tämän riskin pienentyneen.

Oikeusasiamiehen arvio suosituksen antamisen jälkeen

12. Oikeusasiamies panee tyytyväisenä merkille komission myönteisen vastauksen hänen suositukseensa harkita uudelleen päätöstään evätä yleisön oikeus tutustua riidanalaisiin kahteentoista asiakirjaan (osittain).

13. Oikeusasiamies toteaa, että uudelleenarvioinnin jälkeen komissio on antanut laajemman yleisön tutustuttavaksi yhdeksään kyseisistä kahdestatoista asiakirjasta.

14. Oikeusasiamies on kuitenkin edelleen sitä mieltä, että perustelut, joihin komissio oli perustanut päätöksensä evätä oikeus tutustua näiden asiakirjojen merkityksellisiin osiin sen vahvistavan päätöksen tekohetkellä, eivät olleet vakuuttavia.

15. Muiden kolmen asiakirjan osalta, jotka sisältävät tietoja laadunvalvontatesteistä, oikeusasiamies toistaa näkemyksensä, jonka mukaan kyseisiä tietoja ei voida pitää kaupallisesti *arkaluonteisina* pelkästään siksi, että ne liittyvät yritykseen. Hän pahoittelee näin ollen sitä, että komissio on edelleen kieltäytynyt antamasta tutustuttavaksi näitä asiakirjoja kokonaisuudessaan.

16. Oikeusasiamies pahoittelee myös aikaa, jonka komissio on käyttänyt tässä tapauksessa tutustuakseen tietoihin. Hän myönsi suosituksessaan, että kantelijan tutustumispyyntö koski yhtä kyseisenä ajankohtana komission vilkkaimmista osista, mutta se, miten komissio käsitteli asiaa, oli selvästi vastoin asetuksen (EY) N:o 1049/2001 henkeä. Tätä kuvaa se, että ajan kulumisen vuoksi kantelija ei voi käyttää hänelle nyt luovutettuja tietoja siihen tarkoitukseen, jota hän oli tarkoittanut. Oikeusasiamies korostaa näin ollen jälleen kerran avoimuuden merkitystä kriisiaikoina [7] sekä tarvetta pyrkiä noudattamaan yleisön tutustumista koskevassa EU:n

lainsäädännössä asetettuja määräaikoja [8] .

Johtopäätös

Tutkimuksen perusteella oikeusasiamies päättää asian käsittelyn seuraavalla päätelmällä:

Komissio on suhtautunut myönteisesti oikeusasiamiehen suositukseen antamalla yleisölle laajemman oikeuden tutustua riidanalaisiin asiakirjoihin. Komissio ei kuitenkaan ole vielä antanut oikeutta tutustua kolmeen jäljellä olevaan asiakirjaan kokonaisuudessaan. Lisäksi lähes kahden vuoden kulumisen vuoksi kantelija ei voi käyttää hänelle luovutettuja tietoja aiottuun tarkoitukseen. Oikeusasiamies vahvistaa näin ollen havaintonsa hallinnollisesta epäkohdasta.

Tästä päätöksestä ilmoitetaan kantelijalle ja komissiolle .

Emily O'Reilly Euroopan oikeusasiamies

Strasbourg, 25.5.2022

[1] Lisätietoja hätätilanteen tukivälineestä:

https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/emergency-support-instrument_en [Linkki].

[2] Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen 1049/2001 mukaan:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32001R1049> [Linkki].

[3] Asetuksen 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti.

[4] Suosituksen ja siihen johtaneen arvioinnin koko teksti on saatavilla osoitteessa:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/recommendation/en/148785> [Linkki].

[5] Komission vastaus oikeusasiamiehen suositukseen on saatavilla osoitteessa

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/156129> [Linkki].

[6] Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti.

[7] Ks. oikeusasiamiehen 20. huhtikuuta 2020 päivätty kirje komissiolle:

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/doc/correspondence/en/127057> [Linkki].

[8] Ks. myös oikeusasiamiehen oma-aloitteinen tutkimus, joka koskee aikaa, jonka Euroopan komissio on käyttänyt asiakirjojen saamista yleisön tutustuttavaksi koskevien pyyntöjen käsittelyyn: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/case/en/60766> [Linkki].